

WSPÓLNY DOM PROSI O ŚRODOWISKOWĄ SPRAWIEDLIWOŚĆ.

SALVADOR: XXIII MARSZ EKOLOGICZNY 2023

Temat XXIII Marszu Ekologicznego 2023r brzmi: „Wspólny Dom prosi o środowiskową sprawiedliwość”.

Inicjatywa ma miejsce każdego roku w ramach Światowego Dnia Środowiska i jest koordynowane przez Biuro ds. SPOS w Salvadorze (JPIC-El Salvador), wraz z innymi organizacjami społecznymi i religijnymi.

AGENDA KURII GENERALNEJ

- Fr. Jimmy Zammit, Fr. Albert Schmucki i Fr. John Wong, definity generalni, uczestniczyli w dniach od 12 do 16 czerwca w kurii generalnej w Discerning Leadership Programme, dla uczestników posługujących się j. angielskim.
- W dniach od 11 do 14 czerwca Fr. Daniel Rodríguez Blanco, dyrektor biura generalnego SPOS uczestniczył w spotkaniu braci z prowincji portugalskiej i miejscowego komitetu ŚDM 2023.
- Fr. Dennis Tayo, animator generalny ds. misji jest obecny do końca lipca na międzyzakonnym kursie misyjnym w Cebu (Filipiny).
- Do 22 czerwca Fr. Cesare Vaiani, definity generalny głosił rekolekcje nt. reguły braciom z kustodii Maroka.
- W dniach od 17 do 20 czerwca w Marsylii Fr. Daniel i Fr. Fausto Yudego (Hiszpania) spotykają się z miejscową wspólnotą franciszkańską oraz z wikariuszem generalnym archidiecezji w celu przedstawienia projektu Franciszkańskiej Sieci Morza Śródziemnego.
- 18 czerwca Fr. Massimo Fusarelli, minister generalny uczestniczył w inauguracji Schroniska «Santa Maria delle Grazie» w Voghera we Włoszech.
- 19 czerwca Fr. Taucen Girsang, wicedyrektor biura generalnego SPOS uczestniczył w spotkaniu poświęconym sytuacji
- praw człowieka w Papui Zachodniej z Fr. Alexandro Rangg, miejscowym koordynatorem biura SPOS.
- W dniach od 19 do 23 czerwca, przy współudziale Fr. Césara Külkampa, definity generalnego dla Ameryki Łacińskiej, odbędzie się w Peru spotkanie Franciszkańskiej konferencji Boliwariańskiej.
- 23 czerwca Fr. Cesare spotka się w Montecalvo Irpino z czterema definity z prowincji Neapolu, Salerno, Benevento i Kalabrii w czasie spotkania międzyprovincialnego.
- Od 25 czerwca do 2 lipca Fr. Massimo i Fr. Jimmy odwiedzą prowincję św. Barbary w USA.
- Fr. César i Fr. Francisco Gómez Vargas, sekretarz generalny ds. misji i ewangelizacji uczestniczą w dniach od 25 do 20 czerwca w Peru, w spotkaniu poświęconym życiu i ewangelizacji, z uczestnikami unii konferencji franciszkańskich latynoamerykańskich (UCLAF).
- W dniach od 26 do 29 czerwca Fr. Taucen i Fr. Daniel będą uczestniczyć w spotkaniu Franciscans International i w obradach rady ds. praw człowieka przy ONZ w Genewie.
- W dniach od 30 czerwca do 4 lipca Fr. Fábio Cesar Gomes, delegat generalny ds. Mniszek odwiedzi o raz przeprowadzi program formacyjny dla siostr z klasztoru Santa Chiara di Biancavilla w Catanii.

Marsz odbył się w kontekście stanu wyjątkowego, wprowadzonego przez rząd [Régime de Excepción, obowiązuje od 2022], który z powodu troski o bezpieczeństwo państwa zawiesił kilka konstytucyjnie gwarantowanych praw obywatelskich. Jednak bezpieczeństwo państwa jest tylko pretekstem dla systematycznego łamania praw człowieka. Wielu przywódców wspólnot zostało postawionych w stan oskarżenia i uwięzionych, jak np. pięciu rolników należących do Wspólnoty Świętej Marty i Manuel Gámez Morales, syn Vidaliny Morales, popularny lider ruchów ekologicznych, mieszkający w departamencie Cabañas, na północy Salwadoru.

2 czerwca, w kościele MB Różańcowej, mieszczącej się w historycznym centrum San Salvador, podczas konferencji prasowej został przedstawiony list pasterski, skierowany do prezydenta republiki. W liście zostają podkreślone aktualne problemy, przedstawione w świetle Ewangelii. Wśród problemów zostają wymienione: niemożność zapewnienia właściwego odżywiania, brak opieki zdrowotnej, dostępu do wody pitnej, do oświaty; skrajne ubóstwo i nierówność społeczna. List pasterski piętnuje także tworzenie projektów zabudowy miejskiej i ósmej tamy na rzece Sensunapán, zanieczyszczenie rzeki Lempa spowodowane

kopalnią Cerro Blanco w Gwatemali oraz wykorzystywanie trujących nawozów i środków oprysku roślin. List domaga się od rządu uchwalenia prawa odnośnie kopalń metali, prawa odnośnie zasobów wodnych oraz przystąpienie do Umowy

z Escazú, zapewniającego ochronę obrońcom praw człowieka i działaczy na rzecz środowiska naturalnego.

6 czerwca, po modlitwie ekumenicznej, w obecności setek osób rozpoczął się XXIII Marsz Ekologiczny. Uczestniczyli w nim bracia franciszkanie, członkowie SRF, młodzież franciszkańska, przedstawiciele konferencji zakonników Salwadoru (CONFRES), świeccy, klerycy, księża, JE Elías Samuel Bolaños Avelar SDB, biskup Zacatecoluca, przedstawiciele organizacji rolniczych i różne organizacje zaangażowane w obronę Matki Ziemi.

Każdy Marsz jest okazją do posłuchania głosu ubogich, kobiet, rolników. Jest znakiem czasów dla Salwadoru, kraju w którym jesteśmy zaproszenie do ekologicznego nawrócenia oraz do niesięgającej po pr-

zemoc walki, podobnie jak w czasach biskupa Oscara Romero, podejmowanej w obronie ubogich oraz ich prawa do życia w pełni.

Po przybyciu pod pałac prezydencki, komisja rzeczników prasowych wręczyła list zaadresowany do prezydenta republiki. Podczas występu artystycznego, towarzyszącego marszowi, artyści przedstawili w formie artystycznej żądania zawarte w liście do prezydenta republiki. Vidalina Morales podsumowała dzień stwierdzając, że Marsz Ekologiczny wyraża ideę wspólnej obrony dobra wspólnego naszej Ziemi. „Jaka przyszłość czeka Salwadorczyków?” – pytała. „Potrzebujemy sprawiedliwości. Nadal walczymy, jesteśmy bowiem mężczyznanami i kobietami pełnymi nadziei i miłości. Kroczymy i walczymy, razem z różnymi wspólnotami, ponieważ wierzymy i marzymy o innym świecie, gdzie nie będzie zanieczyszczeń. Spoczywa na nas wielka odpowiedzialność za domaganie się sprawiedliwości i wolności. Rządzący mogą budować wiele więzień, ale nie mogą uwięzić wolności i setek tysięcy ludzi walczących w obronie społeczeństwa”.

*Fr. Roberto Carlos Gutiérrez Vilchez,
OFM (GPIC San Salvador, El Salvador)*

ROZPOCZAŁ SIĘ MIĘDZYKONNY KURS MISYJNY IMCA.

JEDYNE „ŚWIATŁO“ ABY NIEŚĆ EWANGELICZNE OREĘDZIE DO AZJI.

W uroczystość Najświętszej Trójcy, 4 czerwca 2023r, rozpoczął się w Cebu City na Filipinach międzykonny kurs misyjny dla Azji (IMCA). Inauguracyjnej Mszy św. przewodniczył Fr. Carlos Trovarelli, minister generalny OFM-Conv. W homilii rzucił wyzwanie każdemu z 17 uczestników z 4 rodzin obecnych rodzin franciszkańskich ((OFM, OFMconv, OFMcap e TOR) odnowienia własnej tożsamości franciszkańskiej w głoszeniu Ewangelii w Azji, zwłaszcza za wśród ubogich, w dialogu, jako mniejsi i jako wspólnota idąca na peryferie.

Po Mszy św. odbyła się krótka ceremonia: Fr. Carlos wręczył każdemu z uczestników „tekst misji” – Regułę oraz zapaloną świecę. Następnie przekazał światło trzem sekretarzom generalnym ds. Misji i Ewangelizacji, którzy >>

z zapalonymi świecami złączyli się i utworzyli jeden płomień oświetlający kolejno świece animatorów trzech kursów oraz świece uczestników.

Obrzęd oznaczał, że w różnych możliwościach wyrażenia naszego franciszkańskiego charyzmatu, dzielimy wspólną misję zanieśienia wszystkim, jako „jedynę, prawdziwe światło” ewangelicznego orędzia do Azji, w zależności od różnych kontekstów.

Podążając za tą samą inspiracją, następnego dnia sekretarze generalni symbolicznie otworzyli prace tygodnia formacyjnego, błogosławiąc szklankę wody, którą następnie wylali do tego samego pojemnika, w którym każdy z uczestników i animatorów po kolei obmył i pobłogosławił 5 zmysłów, jako akt całkowitego powierzenia się natchnieniu Ducha Świętego, głównego twórcę misji.

Następnie rozpoczął się kurs misyjny, ustalenie godzin lekcyjnych i zajęć potrzebnych do zrealizowania celów kursu. Uczestnicy kursu zostali podzieleni na komitety robocze, którym powierzono odpowiednie zadania. Odbyło się także seminarium poświęcone ustaleniu celów kursu, przedstawienia oczekiwań i podzielenie się swymi inspiracjami.

7 czerwca uczestnicy IMCA udali się do miasta Lapu-Lapu. Uczestniczyli w modlitwie ekumenicznej w United Methodist Church (UMC), następnie odbyła się symboliczna akcja sadzenia drzew. Tradycyjny podwieczorek, przygotowany przez tę wspólnotę kościelną, został ofiarowany uczestnikom kursu i z radością wspólnie spożyty.

Uczestnicy udali się na plażę, by przeżyć prawdziwą przygodę, spacerując wśród silnych prądów po ścieżkach wydeptanych wzdłuż lasów mangrowych, pod prażącym słońcem, aby popatrzyć na sanktuarium ptaków i aby w końcu przeżyć odświeżające doświadczenie: popływać, porozmawiać, tańczyć, radując się z prostotą.

Obiad został przygotowany przez ludzi mieszkających przy sanktuarium Marino Vicente. Uczestnicy kursu z ogromnym entuzjazmem grali w siatkówkę aż do chwili powrotu do domu, zmęczeni, lecz szczęśliwi. Bycie razem i solidarność dały im poczucie przynależności, dodały odwagi i chęci bycia razem jako jedyna rodzina franciszkańska. Do domu wrócili jako „bohaterowie i zwycięzcy” dnia.

Pozostałe dni tygodnia zostały wykorzystane do lepszego wzajemnego poznania. Każdy uczestnik opowiedział o swej posłudze misyjnej, podejmowanej jako odpowiedź na wyzwanie i rzeczywistość swego Zakonu. Wyzwanie to jest podzielone pomiędzy sekretarzy generalnych trzech zakonów i/ albo animatorów ds. misji.

Świętując międzykulturową różnorodność i bogactwo międzyzakonnej obecności, kontynuujemy nasz dwumiesięczny kurs, z entuzjazmem i radością – w naszej odnowionej rodzinie!

Opracował Fr. Dennis Tayo, OFM
(animator generalny ds. Misji i Ewangelizacji kursu (IMCA)).

MINISTER GENERALNY I DEFINITOR DLA AFRYKI Z WIZYTĄ W PROWINCJI ŚW. FRANCISZKA 40 LAT FRANCISZKAŃSKIEJ OBECNOŚCI W AFRYCE WSCHODNIEJ.

Fr. Massimo Fusarelli, minister generalny, w towarzystwie Fr. Victora Luísa Quematchy, definitora generalnego dla tego regionu, odwiedzili, w dniach od 2 do 16 czerwca prowincję świętego Franciszka w Afryce Wschodniej. Gości przyjął Fr. Frederick Odhiambo, minister prowincjalny z braćmi swej prowincji.

Pierwszym etapem odwiedzin była wizyta w Nairobi, gdzie minister odbył spotkania z definitorium prowincjalnym, z braćmi, z nuncjuszem apostolskim i z rodziną franciszkańską. Najważniejszym wydarzeniem odwiedzin był dzień 3 czerwca, z uroczystą Mszą św., odprawioną w centrum Porcjunkula, jako dziękczynienie za 40 lat franciszkańskiej obecności w Kenii.

„Wczoraj, razem z braćmi, a dzisiaj z rodziną franciszkańską, reprezentowaną przez tak wielu jej członków, doświadczyliśmy żywotności i radości życia chrześcijańskiego i franciszkańskiego w Afryce. Także w ubóstwie i niepewności, życie dziś jest mocniejsze i słyszę o tym od wszystkich” – powiedział minister generalny z wielką radością na koniec Mszy św.

Następnie goście odwiedzili braci w Malawi, Zambii, Rwandzie, Burundi, Ugandzie i w Tanzanii. Oprócz braci minister

spotkał się z Klaryskami z dwóch klasztorów w Rwandzie, z rodziną franciszkańską i z miejscowymi biskupami.

Prowincja św. Franciszka w Afryce Wschodniej, obejmująca 9 krajów, została utworzona w 1983r jako realizacja pragnienia Fr. Johna Vaughna, ówczesnego ministra generalnego, który chciał uczcić 800-lecie urodzin św. Franciszka realizując pragnienie odnowy i wzmocnienia Zakonu w Afryce i na Madagaskarze. Warto przypomnieć, że prowincjałem tej prowincji był śp. Fr. Giacomo Bini, który następnie został ministrem generalnym.

MINISTER GENERALNY ODWIEDZA MALAWI I ZAMBIĘ. 40 LAT PROJEKTU AFRYKAŃSKIEGO: MIĘDZYNARODOWOŚĆ I WSPÓLNOTA.

Minister generalny, Fr. Massimo Fusarelli i definitor generalny dla tego regionu, Fr. Victor Luís Quematcha odwiedzili prowincję św. Franciszka w Afryce Wschodniej. W dniach od 4 do 7 czerwca minister, w towarzystwie Fr. Fredericka Odhiambo, ministra prowincjalnego i Fr. Oscara Girardiego, wikariusza generalnego, spotkali się z braćmi z Malawi i Zambii. Minister odwiedził także Klaryski w Lilongwe oraz chrześcijan z dwóch parafii w Malawi, jak również tercjarzy z FZŚ. Po odwiedzinach poprosiliśmy kilku braci o ich świadectwa.

Fr. Sebastian Unsner z prowincji św. Jadwigi w Polsce, w Afryce od 34 lat, przypomniał, że minister generalny mówił o międzynarodowości i wspólnotcie. Są to punkty wyjścia dla prowincji św. Franciszka w Afryce: „Dziękuję ministrowi generalnemu za jego słowa zachęty do kontynuowania naszej misji w Afryce. Od początku projektu Afrykańskiego międzynarodowość i życie braterskie były w nim obecne. Tak próbowałem żyć tu, w Malawi w ciągu minionych 40 lat”.

Proboszcz z Chilindy, Fr. Jean Damascene Karanganwa,

Obecnie na kontynencie afrykańskim znajduje się ponad 1300 braci, należących do 15 jednostek administracyjnych: 6 prowincji, 5 kustodii, 4 fundacji i 3 obecności. Bracia są obecni w 32 krajach kontynentu, liczącego 54 kraje.

Rwandyjczyk, mówił o wyzwaniach rzucanych przez ministra generalnego: „Wspólnota jest bogactwem, choć są także trudności. Ponieważ jesteśmy wspólnotą międzynarodową, reprezentujemy różne narodowości, różne sposoby myślenia. Wspólne wzrastanie jako wspólnota jest bardzo angażujące. Ale radość wspólnoty zawsze nam towarzyszy dzielimy bowiem tę samą radość”.

Odwiedziny Fr. Massimo zdaniem siostry Moniki, ksieni klasztoru w Lilongwe były błogosławieństwem: „odwiedziny naszego ministra generalnego i definitywa dla Afryki były dla nas błogosławieństwem.

Poczuliśmy, że Franciszek jest wśród nas i że pomógł nam bardziej modlić się za nasz Zakon, za całą rodzinę franciszkańską. Dziękujemy Bogu za to franciszkańsko-klariańskie powołanie”.

Dla Fr. Ivica Perica, Chorwata z Bośni-Hercegowiny, w Afryce

od 1990r, odwiedziny Fr. Massimo u braci obecnych w Zambii jest prawdziwym świadectwem braterskiej miłości: „Obecność ministra generalnego ukazuje miłość dla braci. Mieć tę okazję to wielka franciszkańska lekcja dla nas: jesteśmy braćmi, doceniamy ubogacenie się wzajemnymi darami i troszczymy się jedno o drugiego”.

ŚWIAT OFM

Fr. Massimo, minister generalny w Rwandzie z braćmi z Rwandy i Burundi.

Kapituła prowincji Najświętszego Imienia Jezus w USA.

Celebracja uroczystości Bożego Ciała w Bożym Grobie.

Spotkanie braci z prowincji św. Tomasza Apostoła w Indiach.

Święto św. Antoniego w Rio de Janeiro.

Franciszkańskie Dni Powołaniowe w prowincji św. Franciszka i św. Jakuba w Meksyku.

W SANTIAGO DE CILE MŁODZI DOŚWIADCZAJĄ DUCHA ŚWIĘTEGO. NOWA FORAMI MŁODZIEŻOWEGO DOŚWIADCZENIA FRANCISZKAŃSKIEGO "ESSO".

W dniach od 26 do 28 maja, w domu młodych franciszkanów San Felipe de Jesús (w Santiago de Chile, prowincja Najświętszej Trójcy), odbyło się nowe spotkanie w ramach młodzieżowego doświadczenia franciszkańskiego "ESSO" (Espíritu del Señor y su Santa Operación, Duch Pana i Jego święte działanie). W ciągu 5 lat, jakie upłynęły od pierwszego spotkania, setki młodych weszło w kontakt i doświadczało Ducha Świętego w swoim życiu. Cel spotkania został jeszcze raz osiągnięty: świętowanie Pięćdziesiątnicy, stawiając pytania i podejmując decyzje misyjne, wychodząc od franciszkańskiego doświadczenia Ducha Pańskiego i Jego świętego działania.

W KLUCZ WSPÓLNOTOWYM.

Camila Carrimán, która była członkiem zespołu organizującego ESSO 2023 podkreśla znaczenie możliwości utworzenia i przygotowania doświadczeń w sposób wspólnotowy. „Doświadczenie ma cel, który prowadzi nas do spraw o zasadniczym znaczeniu. Jedną treść spotkania zostaje przygotowana corocznie przez organizatorów. Tego roku pomyśleliśmy o ukierunkowaniu wspólnotowym. Zeszłego roku tematem spotkania było osobiste podejście do wiary. dostrzegliśmy, że Duch Święty mieszka w każdym z nas i pobudza nas do wyjścia poza nas

samych” – wyjaśnia.

Tego roku – dodaje – „krocząc wcześniej wybraną drogą, chcieliśmy zająć się wspólnotowym planem, jaki Bóg ma dla każdego człowieka. Dlatego tak treść spotkań jak i metodologia obracały się wokół wspólnoty. Najpierw zobaczyliśmy, jaka jest aktualna rzeczywistość społeczna. Następnie zobaczyliśmy, w jaki sposób nasz Bóg, Jeden i w Trzech Osobach, zaprasza nas do bycia wspólnotą. Następnie rozmawialiśmy o tym, jak możemy przeżywać tę sytuację z perspektywy duchowości franciszkańskiej”.

„Był to dzień bogaty w szczegóły”, przygotowany z wielką miłością. Widzieć, jak młodzi ludzie uczestniczą w spotkaniu i jak je kończą, czyni usługiwaniem im przywilejem dzieiowym z resztą organizatorów. Rozeszliśmy się wszyscy ubogaceni i wdzięczni za tak wiele rzeczy” – kończy Camila Carrimán.

KOMUNIA I WIARA.

Dla Martina Bocaza, z Domu Młodzieży Franciszkańskiej, doświadczenie ESSO 2023 było czymś bardzo pięknym, przede wszystkim dzięki możliwości dzielenia się z innymi młodymi radością Pięćdziesiąticy. „Zespół organizatorów i bracia przyjęli nas bardzo ciepło, a nasza aktywność podczas trzech dni była czymś bardzo znaczącym dla mnie. Oczywiście doradzam przeżycie tego doświadczenia wszystkim młodym, pragnącym pogłębienia swego życia duchowego oraz ich więzi z Bogiem we wspólnocie. Odjeżdżam za serce szczęśliwym, z nowymi przyjaźniami i pełen Ducha Świętego. Było to niezapomniane doświadczenie”.

WARTOŚĆ DZIELENIA SIĘ.

María Teresa Toledo, należąca do wspólnoty gromadzącej się przy Cappella San Felipe de Jesús, która przeżywała swoje

drugie doświadczenie ESSO, wyraziła swą radość z powodu nowej możliwości. „W stosunku do pierwszego razu, tegoroczne spotkanie było intensywniejsze z punktu widzenia franciszkańskiego i Trójcy Świętej. Mogliśmy pracować we wspólnocie i lepiej się poznać. Mogliśmy rozmawiać i wypowiedzieć to, co czujemy, a przede wszystkim jak troszczyliśmy się o naszą wspólnotę. Myślę, że Dom Młodych zawsze stwarza nam możliwość bycia wolnymi i bycia takimi, jakimi jesteśmy. Wzajemnie się szanujemy takimi, jakimi jesteśmy, co nie jest doświadczeniem powszechnym. Zdolność słuchania i czucia się

wysłuchanym jest przepięknym owocem, o który możemy się troszczyć. Jestem bardzo wdzięczna, że mieliśmy możliwość oddychania wspólnotą, miłością i zrozumieniem, oraz że poznaliśmy narzędzia dzięki którym możemy przeżywać naszą wiarę”.

ESSO, DOŚWIADCZENIE ODNOWY W DUCHU ŚWIĘTYM.

Lorena Uzcategui Altuve, należąca do chóru działającego przy Domu Młodych Franciszkanów podkreśla doświadczenie odnowy, jakie ESSO wzbudza u wszystkich młodych uczestników. „Jest to doświadczenie pełne radości, łez, wspólnych spotkań, chwil modlitwy i spotkań. Poprzez muzykę przeżywamy uwielbienie i adorację, skupiając się na pieśniach, które są balsamem, niosą nadzieję i pociechę. I kończy: „nie kocha się za coś, ale miłość wyraża wdzięczność za to, że czujemy się kochanymi przez Boga. Wszyscy, niezależnie od pochodzenia, wykazali się wysokim poziomem empatii, uczciwości, gotowością dzielenia się i wytworzyli przepiękne przyjacielskie więzy, rozciągające się na Włochy, Kolumbię. Dziękuję braciom za gościnność a siostronom organizatorkom za całą miłość i za ich mądrość” – kończy Lorena Uzcategui.

[Pod tym adresem video ze spotkania:](#)

3 CZERWCA 1623 - 2023

400 LAT KOMISARIATU ZIEMI ŚWIĘTEJ W KOLUMBII.

Dnia 3 czerwca, Komisariat Ziemi Świętej w Kolumbii świętował 400 lat od swojego założenia. Z tej okazji, kustosz Ziemi Świętej, Fr. Francesco Patton, odwiedził Kolumbię w dniach od 1 do 4 czerwca.

W czwartek, 1 czerwca odbyło się seminarium zorganizowane na uniwersytecie św. Bonawentury w Bogocie. Uczestniczyli w nim kustosz i komisarz Ziemi Świętej w Kolumbii, Fr. José Manuel Ortega. Wydarzenie, adresowane do braci do rodziny franciszkańskiej, było okazją do ukazania pracy franciszkanów w Miejscach Świętych oraz do pogłębienia znajomości i historii komisariatu Ziemi Świętej w Kolumbii.

Kolejnego dnia Fr. Francesco i Fr. José Manuel uczestniczyli w spotkaniu z młodzieżą z duszpasterstwa akademickiego, działającego przy uniwersytecie La Gran Colombia. Dialog dotyczył Miejsc Świętych, powołania do służby i świadectwa chrześcijan w Ziemi Świętej.

Dnia 3 czerwca JE Luis José Rueda Aparicio, arcybiskup Bogoty przewodniczył uroczystej Mszy św. koncelebrowanej

przez JE Francisco Nieto Súa, biskupa Engativá, Fr. Silvio De La Fuente, koordynatora komisariatów Ziemi Świętej, Fr. José Alirio Urbina, ministra prowincjalnego prowincji Wiary Świętej oraz przez Fr. Francesco Pattona.

Fr. Jorge Luis Torregroza Rojas
Prowincja Wiary Świętej, Kolumbia.

Początki komisariatów Ziemi Świętej są bardzo dawne. Powodem ich powstawania były trudności odczuwane przez Kustodię w zakresie realizowania swych zadań w bardzo złożonej sytuacji politycznej i religijnej. Zważywszy bowiem, że ani życie braci, ani utrzymanie miejsc świętych są możliwe bez jałmużny książąt chrześcijańskich, pierwsze statuty kustodii (1377) stanowią, że kustosz mianuje jednego albo dwóch braci laików, aby troszczyli się o zarządzanie jałmużnami. Pół wieku później postać komisarza Ziemi świętej zostaje urzędowo ustanowiona bullą „His quae” papieża Marcina V (14 lutego 1421). W czasach nieco późniejszych papież Paweł VI oświadczył, że działalność komisarzy „tak bardzo zasłużona w przeszłości wydaje się nam ciągle ważna i użyteczna” (Paweł VI, „Nobis in animo”). Obecnie komisarze Ziemi świętej działają w 60 krajach świata w 67 komisariatach.

Ze strony www.custodia.org

ORĘDZIE FR. MASSIMO FUSARELLEGO SKIEROWANE DO PAPIEŻA FRANCISZKA.

„**J**esteśmy blisko Ojca Świętego w tej chwili choroby. Towarzyszymy mu naszą modlitwą o rychły powrót do zdrowia. Potrzebujemy jego głosu, który z prostotą przypomina nam Ewangelię, jak kochał mówić św. Franciszek. Niech NMP, Uzdrawienie Chorych Towarzyszy i strzeże Waszą Świętobliwość”.

Fr. Massimo Fusarelli, OFM
Minister generalny

Z FRANCISZKAŃSKIEJ PUŁKI.

The Essence of Franciscan Spirituality

Eric Doyle OFM

Franciscan Publishing Company – England 2023

Santa Clara de Assis - O Privilégio de Ser Pobre

José António Correia Pereira

Editorial Franciscana, Portugal 2023

Care for Creation: A Franciscan Spirituality of the Earth

Ilia Delio, O.S.F., Franciscan Keith Douglass Warner,

O.F.M., Pamela Wood

Franciscan Media – USA, 2008

La libertà di Antonio

Luigi Maria Epicoco

Edizioni Messaggero di Padova – Italia 2023

The Virtuous Economy: Reforms in the Franciscan Tradition

Roderic Hewlett

Franciscan Institute Publications – USA, 2023

Immaginari e povertà

San Francesco nella creazione contemporanea

Brigitte Poitrenaud-Lamesi

Edizioni Messaggero di Padova – Italia 2023

DELEGATA GENERALNEGO DLA MNISZEK, PROWINCJAŁA, WIZYTATORA GENERALNEGO I REDAKTORA „FRATERNITAS” KU PAMIĘCI FR. DARIO PILI (1929-2023)

Do Domu Ojca wrócił Fr. Dario Pili, OFM, członek prowincji serafickiej braci mniejszych Umbrii i Sardynii, w wieku 903 lat w 75 roku profesji zakonnej i w 68 roku kapłaństwa. Zakon wspomina go jako delegata generalnego dla mniszek, prowincjała, wizytatora generalnego i redaktora „Fraternitas”.

Fr. Dario Pili (w świecie Liberato) urodził się w Aritzo 30.11.1929. 20 października 1946 przyjął habit św. Franciszka w klasztorze św. Antoniego w Quartu Sant’Elena (Cagliari), gdzie odbył nowicjat a 26 października 1947 złożył pierwsze śluby. 8 grudnia 1950r złożył śluby wieczyste w klasztorze S. Mauro a Cagliari. Został wyświęcony na kapłana 8 września 1964r w krypcie katedry w Cagliari.

Od 1954 do 1960r przebywa w Sassari jako nauczyciel w kolegium serafickim S. Pietro in Silki i redaktor czasopisma „Mater Gratiarum”. Od 1961r \znajduje się w Rzymie w narodowym centrum FZŚ jako redaktor czasopisma “Fiamma Nova”; od 1963 do 1966r jest także wiceasystentem narodowym FZŚ. W tym czasie uzyskał licencjat w Teologii na Papie-

skim Uniwersytecie Urbanianum w Rzymie. Od 1966 do 1968r w Rzymie jest kapłanem Clinica Morelli i doradcą kapituł generalnych sióstr Elżbietanek z Padwy.

W 1968r minister generalny wzywa go do służby w kurii generalnej jako redaktora „Fraternitas” i w tym charakterze uczestniczył w nadzwyczajnej kapitule generalnej w Medellin w 1971.

Od 1972 do 1981r jest ministrem prowincjalnym braci mniejszych w Sardynii. Jego zasługą jest remont klasztoru Basilica di Fonni.

Pod koniec swego mandatu, w latach 1981-1985 jest proboszczem w Fonni. Był także gwardianem w latach 1984-1985. Trzykrotnie był wizytatorem generalnym: w Benewencie (1982), w Toskanii (1985) i w Neapolu (2000).

W latach 1985-1991 przebywa w Rzymie jako delegat generalny dla mniszek a w latach 1991-1995 postępuje w Ziemi Świętej, gdzie został wybrany dyskretem i redaktorem wydania włoskiego biuletynu

ku kustodii.

Definitywnie wraca na Sardinie, najpierw przebywał w klasztorze S. Antonio Abate w Sassari, gdzie był gwardianem, następnie w Bonorva i w S. Pietro in Silki w Sassari. W 2011 wraca do Fonni o tam przebywa do 2014r, by następnie udać się jako spowiednik w sanktuarium w S. Salvatore da Horta w Cagliari do 2017r kiedy został przeniesiony do infirmerii w Quartu S. Elena. Zmarł na zapalenie płuc w szpitalu SS. Trinità w Is Mirrionis (Cagliari) 2 czerwca 2023 i spoczywa na cmentarzu w rodzinnej miejscowości w Aritzo.

CUD BRATERSTWA.

INDIE: BRACIA STUDENCI ŚWIĘTUJĄ ŁASKĘ POWOŁANIA FRANCISZKAŃSKIEGO.

„Cud braterstwa”: tak Fr. Shaji Nicholas, sekretarz ds. Formacji i Studiów określił spotkanie młodych braci, jakie odbyło się w Indiach.

67 braci studentów odbywających formację, od nowicjatu do formacji duszpasterskiej, zgromadziło się na spotkaniu mającym tytuł FRISM '23 (Friar Students' Meet - spotkanie braci studentów – 2023), w dniach od 25 do 431 maja 2023r, aby świętować łaskę powołania franciszkańskiego w czasie formacji w St. Louis Friary, w Palamaner, w Indiach. Była to także okazja do świętowania 800-nej rocznicy Zatwierdzenia Reguły Zatwierdzonej i Bożego Narodzenia w Greccio 1223r, aby w ten sposób ponownie odkryć Ducha św. Franciszka.

Sesja inauguracyjna rozpoczęła się modlitwą w kaplicy klasztoru. Następnie odbyła się procesja z Księżą Reguły i figurą Dzieciątko Jezus. Fr. Darko Tepert, sekretarz generalny ds. formacji i studiów, w swoim przemówieniu inauguracyjnym podkreślił istotę modlitwy, pracy, ubóstwa i misji. Dodał: „Moje powołanie nie jest moją własnością. Zostałem wezwany do bycia posłanym... Jesteśmy posłani do pójścia do innych – do wyjścia poza nas samych i do pójścia ku innym”. Fr. Sleeva, gwardian, zaprosił braci do świętowania franciszkańskiego powołania.

Fr. Shaji Nicholas wyjaśnił cel spotkania: jest nim ułatwienie przejścia do kolejnego etapu formacji oraz odkrycie ducha św. Franciszka, by karmić i wzrastać w powołaniu franciszkańskim. Fr. Xavier Durairaj, minister prowincjalny, w swoim przemówieniu programowym, zaprosił młodych braci do złożenia zupełnego daru z siebie Bogu, tak jak Bóg dał nam siebie samego.

Biegli świeccy i zakonnicy codziennie wnosili swój wkład na różne tematy związane z powołaniem i życiem. Przerwy między sesjami, pory posiłków i wieczorne spotkania były okazją do spotkania „innego brata” i do bycia inspiracją dla „drugiego brata”.

Fr. Jacob, jeden z uczestników FRISM, powiedział: „Nasze spotkanie pod tym samym dachem jest prorockim świadectwem ewangelicznego braterstwa, odtrutką na digitalną, niematerialną wspólnotę oraz na jej propagandę w naszej epoce. Dostrzegam, że nie zgromadziliśmy się tylko aby jeść, oddawać się rozrywce, modlić się, ale aby spotkać się, poznawać i ukazywać drugiemu moje ja. Aby zaprowadzić współpracę, współzależność i międzypodmiotowość”.

Podobnie jak w minionym roku, także tego roku dobyło się spotkanie formatorów jako wydarzenie towarzyszące FRISM '23. W czasie interakcji formatorów i braci na formacji, podzielili się swymi radościami, trudnościami i oczekiwaniami w czasie lat formacji. Wspólne spędza-

nie czasu, w domu i na zewnątrz, w duchu braterskim, były chwilami wielkiej radości dla braci i okazją do świętowania wspólnoty z autentycznym duchem. Program kulturalny, bogaty w propozycje, był wielkim pokazem uzdolnień i talentów młodych braci!

Z wielką nostalgią młodzi bracia wrócili do nowicjatu w klasztorze św. Ludwika, gdzie miało swój początek ich życie braci mniejszych. Z tym samym uczuciem towarzyszyli wstąpieniu do zakonu 9 nowicjuszy i pierwszym ślubom 7 braci i ponownie przeżywali cenne chwile ich życia. Także 38 braci odnowili śluby zakonne na kolejny rok.

Obecność Fr. Xaviera Durairaja, ministra prowincjalnego, Fr. Tony'ego D Souzy, kustosza i Fr. Wilsona Paula, przewodniczącego konferencji jak również wielu braci z różnych wspólnot i ze wspólnoty miejscowej była bardzo zachęcającym czynnikiem dla młodych braci. Jesteśmy przekonani, że spotkania FRISM w przyszłości pomogą młodym braciom i braciom studentom w odnowieniu ich wizji oraz w odważnym podjęciu ich przyszłości w duchu św. Franciszka.

BRACIA ZMARLI *

- 12 czerwca: Fr. Gérard Guitton – prowincja bł. Jana Dunsza Szkota we Francji.
- 12 czerwca: Fr. Alfred Clitus – prowincja bł. Jana Dunsza Szkota w Belgii.
- 7 czerwca: Fr. Rhaban Daniel – prowincja św. Elżbiety w Niemczech.
- 6 czerwca: Fr. Aristides Luiz Pasquali – prowincja Niepokalanego Poczęcia NMP w Brazylii.
- 2 czerwca: Fr. Dario Pili – prowincja Seraficka Braci Mniejszych Umbrii i Sardynii.
- 1° czerwca: Fr. Johannes Uhlenbrock – prowincja św. Elżbiety w Niemczech.
- 21 maja: Fr. Guido Rakels – prowincja św. Męczenników z Gorkum, Benelux.

* Dane z sekretariatu generalnego secgen@ofm.org

10 CZERWCA, ŚWIATOWE SPOTKANIE WSPÓLNOTY MIĘDZYŁUDZKIEJ. PROJEKT NAGASAKI OFM NA PLACU ŚW. PIOTRA.

Dnia 10 czerwca, na placu św. Piotra, w ramach Światowego Spotkania Wspólnoty Międzyludzkiej został wyświetlony film video, zrealizowany przez projekt Nagasaki OFM – międzynarodowa franciszkańska wspólnota działająca na rzecz pokoju. Jej idea założycielską jest rozpowszechnianie i promocja trwałego pokoju w Nagasaki i na świecie.

Spotkanie zatytułowane „Not Alone” (Nie jesteś sam) zostało przygotowane i zorganizowane przez Watykańską fundację „Fratelli tutti, której przewodniczy JE kard. Mauro Gambetti, OFMConv, który poprosił odpowiedzialnych za projekt Nagasaki o przygotowanie filmu video do wyświetlenia podczas manifestacji.

Film, został zrealizowany przez projekt Nagasaki: Międzynarodową Wspólnotę na rzecz pokoju” OFM, we współpracy z Fr. Johnem Wongiem, definityorem generalnym i przewodniczącym komisji ds. służby na rzecz dialogu. Film został nakręcony wewnątrz i na zewnątrz epicentrum wybuchu bomby atomowej w Nagasaki. Film został nakręcony we współpracy z

biurem ds. komunikacji prowincji św. Piotra Chrzyciela na Filipinach. Na filmie widzimy Fr. Jacobo Hitoshi Kataokę, OFM, bezpośredniego potomka chrześcijan prześladowanych przez ponad 240 lat w Nagasaki. Miał 9 lat i co dopiero skończył spowiadać się w kościele w dzielnicy Urakami, kiedy bomba atomowa wybuchła 9 sierpnia 1945. W ciągu kilku minut opowiada o swoim doświadczeniu przemocy i śmierci, broni jądrowej i nienawiści, ale także i przede wszystkim pokoju, relacji z Bogiem i wspólnoty.

Projekt Nagasaki: Międzynarodowa Wspólnota na Rzecz Pokoju” powstał w roku 2010. Pomysłodawcą był ówczesny minister generalny, Fr. José Rodríguez Carballo, kiedy odwiedzał Nagasaki z okazji spotkania Konferencji Azji Wschodniej

w Japonii. Jego krótki pobyt i doświadczenie miejsca natchnęły go do wysunięcia przedstawienia propozycji założenia międzynarodowej wspólnoty braci w Nagasaki, która byłaby żywym świadectwem pokoju i pojednania.

Wybrano właśnie Nagasaki z uwagi na historię miasta. Wszyscy pamiętają bombę atomową zrzuconą w 1945r mało jednak mówi się o prześladowaniach doznanych przez chrześcijan w minionych wiekach (od XVI do XIX wieku). Nieprzypadkowo japońska prowincja nosi wezwanie „Świętych Męczenników Japońskich”: wśród 26 męczenników, zabitych w 1597r był także brat misjonarz św. Piotr Chrzyciel (którego imię nosi prowincja Filipińska).

Kluczową ideą projektu jest życie jako wspólnota kontemplacyjna w misji ewangelizacyjnej. Bracia ze wspólnoty w Nagasaki wspierają kampanię na rzecz rezygnacji z broni atomowej; współpracują w działalności na rzecz pokoju z biurem SPOS dla konferencji Azji Wschodniej oraz z innymi agendami podejmującymi tego rodzaju działalność.

OFM

ORDO FRATRUM MINORUM

Redaktor naczelny: Fr. Evódio João

Curia Generale dei Frati Minori

Via di S. Maria Mediatrice, 25 - Roma, Italia - comgen@ofm.org
www.ofm.org

@ofmorg

@fratrumminorum

@ofmdotorg

@ordo-fratrum-minorum

@ofmdotorg